REMISSVAR

Justitiedepartementet

103 33 STOCKHOLM

Vårt datum: 2026-11-02
Vårt diarienummer: ADM/2026:652
Ert datum: 2026-07-23
Er beteckning: Ju2026/01730

Kopia till Utbildningsdepartementet

Åtgärder mot överskuldsättning (SOU 2026:43)

Centrala studiestödsnämnden (CSN) ser positivt på förslagen som lämnas i utredning för att fler långvarigt skuldsatta ska ges möjlighet att ta sig ur skuldsättningen. CSN lämnar, utifrån myndighetens verksamhetsområde, följande synpunkter på förslagen om skuldsanering.

4.7.2 Åtgärder för att fler ska beviljas skuldsanering

Tidsperspektivet vid insolvensbedömningen

CSN ställer sig positiva till att insolvensbedömingens tidperspektiv preciseras i lag. En klar och preciserad reglering i lag bidrar till ökad rättssäkerhet och förutsägbarhet för både gäldenärer och borgenärer.

Hur långt bör tidsperspektivet vara?

Det är viktigt att skuldsaneringsinstitutet inte urholkas genom införandet av alltför generösa regler. Bakgrunden till den föreslagna tidsperioden bygger, som CSN uppfattar det, till viss del på att gäldenären redan innan ansökan om skuldsanering har varit skuldsatt flera år. För att undvika att gäldenärer som nyligen hamnat i betalningssvårigheter ska beviljas skuldsanering är det viktigt att kravet på att gäldenären gjort egna försök att komma tillrätta med problemen tillmäts stor betydelse vid skälighetsbedömningen.

4.7.3 Åtgärder för att förbättra skuldsaneringsförfarandets effektivitet

Omprövning vid väsentligt förbättrade förhållanden

CSN avstyrker förslaget att omprövning vid väsentligt förbättrade förhållanden enbart ska kunna ske om det föreligger synnerliga skäl.

Av Kronofogdemyndighetens rättsliga ställningstagande kan en omprövning vara motiverad om gäldenärens betalningsförmåga ökar med 4 000-5 000 kr eller mer per

månad [1]. Enligt CSN:s uppfattning utgör Kronofogdemyndighetens ställningstagande en rimlig nivå för när omprövning kan aktualiseras. Med hänsyn till förslagen om kortare tidsperspektiv för insolvensbedömning samt effektivsering av skuldsaneringsförfarandet genom en kortare betalningsplan, anser CSN att förslaget om att omprövning endast ska kunna ske om det finns synnerliga skäl får för stor påverkan för borgenärernas möjlighet att få betalt. Enligt CSN:s uppfattning är nuvarande reglering om omprövning väl avvägd.

Om förslaget genomförs vill CSN lämna följande synpunkt.

Av förslaget framgår att det krävs att gäldenärens ekonomiska förhållanden ska ha förbättrats väsenligt för att ett beslut om skuldsanering ska upphävas eller ändras. Detta gäller även i dag. Vidare framgår att om förbättringen beror på gäldenärens egna ansträngningar, ska skuldsaneringen endast kunna upphävas eller ändras om det finns synnerliga skäl. I utredningen nämns att det kan ske t.ex. om det handlar om så betydande inkomstökningar att det skulle framstå som stötande om borgenärerna inte fick del av dem. I lagkommentaren nämns att så kan vara fallet när förbättringen av en gäldenärs ekonomi är synnerligen betydande såsom när gäldenären tidigare haft en låg inkomst men denna efter förbättringen med bred marginal överstiger en normal förvärvsinkomst.

Enligt CSN:s uppfattning är det otydligt vad som avses med att en inkomstökning skulle framstå som stötande. Det är även otydligt vad som avses med en inkomst som med bred marginal överstiger en normal förvärvsinkomst. CSN anser därför att det i den fortsatta beredningen behöver förtydligas vilka omständigheter som kan medföra omprövning av ett beslut om skuldsanering.

10. Konsekvenser av förslagen

10.7 Finansiella konsekvenser för det allmänna

Av betänkandet framgår att utredningen grovt beräknar att antalet beviljade skuldsaneringsärenden i vart fall kommer att öka med 4 000 per år. Med hänsyn till att det i cirka 30 procent av alla beviljade skuldsaneringsärenden ingår lån som CSN administrerar kommer denna ökning att få påverkan på CSN:s administration. CSN beräknar att en ökning med 4 000 ärenden per år kommer att medföra en årlig kostnad på 1,3 miljoner kronor från och med ikraftträdandet.

CSN vill i detta sammanhang även uppmärksamma att CSN saknar rättsligt stöd att skicka handlingar i ärenden om skuldsanering elektroniskt till Kronofogdemyndigheten. För att myndigheten ska kunna effektivisera handläggningen av skuldsaneringsärenden genom att kunna skicka uppgifter och handlingar elektroniskt till Kronofogdemyndigheten krävs förändringar av CSN:s registerlagstiftning.

Sedan den 1 januari 2023 gäller en ny modell för beräkning av ränta på studielån. Modellen innebär att räntan bestäms utifrån statens upplåningskostnad för studielånen, med ett visst påslag. Räntemodellen innebär att låntagarna bekostar framtida kreditförluster genom en ökad kostnad för lånet. Om antalet beslut om skuldsanering där studielån ingår kommer att öka

[1] Omprövning enligt Skuldsaneringslagen (2016:675) (SkusanL) – ändrade ekonomiska förhållanden.

kommer de förslagna ändringarna medför en påverkan på påslagsräntan även om den är marginell.

Beslut om detta remissvar har fattats av generaldirektören Christina Henryson efter föredragning av verksjuristerna Rose-Mari Kvist och Ulrika Åsemar i närvaro av t.f. avdelningschef Åsa Lindahl. I arbetet med remissvaret har även verksamhetsutvecklaren Anna-Carin Eriksson, controllern Linda Stenmark och studiestödsutredaren Therese Rautio deltagit.

Christina Henryson

Rose-Mari Kvist

Ulrika Åsemar